

UOT 636.32.084

QOYUNLARIN BALANSLAŞDIRILMIŞ YEMLƏRLƏ
YEMLƏNDİRİLMƏSİ QAYDASIS.A.ABBASOVA, M.Ə.HƏSƏNOVA
Azərbaycan ET Heyvandarlıq İnstitutu

Müxtəlif cins, yaş qruplarına və cinsiyyətinə görə qoyunların yemləndirilməsi onların damazlıq keyfiyyətindən, fizioloji halından və məhsuldarlığının həddindən aslı olaraq müəyyən edilir. Balanslaşdırılmış yem payı mineral yemlər hesabına tərtib edilir. Bu yemlərin tərkibinə xörək duzu, mineral elementlər və baş. mineral maddələr daxildir [1].

Açar sözlər: yemləmə, yem payı, yem norması, düzgün yemləmə

Qoyunların normal doğub törəmələri üçün onları qidalı maddələrlə tam balanslaşdırılmış və yaxşı keyfiyyətli yemlərlə yemləmək lazımdır. Qoyunların yemə olan tələbatı onun yaşından, diri çəkisindən, məhsuldarlıq istiqamətindən və saxlanma şəraitindən asılıdır. Qoyunlar norma əsasında yemləndirilir. Bunun üçün isə ayrı-ayrı yemlərin qidalılıq dəyəri, həzmə getmə xüsusiyyəti, yem payında müxtəlif növ yemin miqdarca nisbəti, nəzərə alınmalı və yemlərin kimyəvi tərkibi haqda geniş təsəvvürə malik olmaq lazımdır.

Qoyunların düzgün yemləndirilməsi üçün aşağıda göstərilən qrup yemlər lazımdır:

1. Qaba yemlər – quru ot, saman, küləş və s.
2. Şirəli yemlər – yaşıl yem, silos, kökümeyvəli-lər, bostan bitkiləri və s.
3. Qüvvəli yemlər – dən yemləri, yeyinti sənaye qalıqları və s.
4. Heyvan mənşəli yemlər – ət, qan, sümük unu və s.

5. Mineral yemlər

Aparılan tədqiqat işləri və müşahidələr onu deməyə əsas verir ki, bütün yemlər içərisində qoyunlar ən çox qaba və yaşıl yemlərdən daha yaxşı istifadə edirlər.

Quru ot – yaxşı tədarük edilmiş quru otda bütün qidalı maddələr vardır. Quru otun tərkibində 17%-ə qədər nəmlik, 5-14% xam protein, 15-30 mq/kq karotin, 27-33% sellüloza, 0,3-1% mineral maddələr olur. Sutkada yaşından asılı olaraq 1 başa 1,5-2,5 kq quru ot vermək olar.

Yaşıl ot – qidalılıq dəyərcə ən keyfiyyətli yemdir. Tərkibində qidalı maddələrin çox olması, asan həzmə getmələri və vitaminlərlə zəngin olmaları onları qüvvəli yemdən üstün edir. Sutkada bir baş yaşlı ana qoyun 7-8 kq, toğlu 4-5 kq, qoç isə 8-10 kq yaşıl ot yeyir.

Qoyunların fizioloji halından aslı olaraq onların yemləndirilməsinə xüsusi fikir verilməlidir. Belə ki, ana

bətində quzunun yaxşı inkişaf etməsi boğaz qoyun keyfiyyətli yemləndirilməsindən asılıdır. Ana bətinə quzu əsasən boğazlığın ikinci yarısında inkişaf edir. Ona görə də, boğazlığın dördüncü ayında həzm olunan proteinin miqdarı 40-60 % artırılmalı, bununla müənasib olaraq Ca və P-da artırılmalıdır. Boğaz qoyunlar keyfiyyətli otlaqda otarılmalı və onların hər birinə sutkada əlavə olaraq 100-400 qr qüvvəli yem verilməlidir.

Cədvəl 1. Qoyunlar üçün illik yem sərfi norması

Yaş və cinsiyyət qrupu	Bir başa tələb olunur, sentnerlə			
	Quru ot	Silos	Yaşıl yem	Qüvvəli yem
Ana qoyun	3,0-4,5	2,5-3,0	13-16	0,3-0,4
Bir yaşa qədər olan cavanlar	1,5-2,5	1,0-1,3	6-8	0,3
İki yaşa qədər olan cavanlar	2,0-3,5	1,0-1,3	11-13	0,2

Boğazlığın birinci dövründə 1,5-2,0 kq yaxşı keyfiyyətli quru ot qoyunun qidalı maddələrə olan tələbatını ödəyir. Bu zaman quru otun bir hissəsi silos və samanla əvəz oluna bilər.

Boğazlığın II dövründə ana qoyuna sutkada 0,8-1,0 kq quru ot, 0,5-0,7 kq saman, 3,0-3,5 kq silos, 1,0 kq yem çuğunduru, 0,2-0,3 kq qüvvəli yem və 10-15 qram xörək duzu verilməlidir.

Əmizdirən qoyunların yemə olan tələbatı onun diri çəkisi və süd məhsuldarlığından asılıdır. Bu göstəricilərə görə də onlara yem payı təyin edilir.

Cədvəl 2. Qoyunlar üçün yem payı

Qida maddələri	Əmizdirmənin I dövründə	Əmizdirmənin II dövründə
Yem vahidi	2,05	1,55
Həzm olunan protein, qr	215	155
Xörək duzu, qr	19	15
Kalsium, qr	13	10
Fosfor, qr	9	7
Karotin, mq	23	20
Vitamin D, ME	1000	800

Yeni doğulan quzunun boy və inkişafı (ilk 20-25 günlük yaş dövründə), onun orta sutkalıq canlı kütlə

artımı tamamilə ananın südündən aslıdır. Bu dövrdə qoyunların yem norması 1,5-2,0 kq yaxşı keyfiyyətli quru yonca otdan, 4,0-4,5 kq silosdan, 1,5-2,0 kq yem çuğundurundan, 0,3-0,4 kq qüvvəli yemdən, 20 qr xörək duzundan ibarət olmalıdır.

Əgər qoyun ekiz doğmuşdursa, onda hər bir quzuya əlavə olaraq 0,3-0,4 yem vahidi verilməlidir. Yaz dövründə doğan qoyunların yem norması əsasən yaşıl, şirəli yemdən təşkil olunmalıdır. Əmizdirilən qoyunlar sutkada 2-3 dəfə suvarılmalıdır[2].

Törədici qoçlar üçün yemləndirilmə elə təşkil edilməlidir ki, onlar bütün ilboyu zavod kondisiyası köklüyündə olsunlar. Adətən törədici qoçlar üçün

cütləşmə və cütləşmə-yən dövr üçün yem norması tutulur. Cütləşmə-yə 1-2 ay qalmış qoçlar cütləşmə dövrü üçün tutulmuş yem normasına keçirilir.

Yay dövründə qoçlar əsasən otlaqda otarılır və otlaq otundan əlavə onların hər birinə sutkada 0,40-0,5 kq qüvvəli yem verilməlidir [3].

Cədvəl 3. Törədici qoçlar üçün gündəlik nümunəvi yem norması

Yemlər	Verilmə miqdarı, sutkada kq
Quru ot	1,5-2,0
Sulu-şirəli yem	2,0-3,0
Qüvvəli yem	0,5-0,6
Xörək duzu	0,15

ƏDƏBİYYAT

1.Бакай А.В., Красота В.Ф., Мартьянов И.М. Животноводство, Колос, 1977, 420 с. 2.М.В.Абдуллаев Azərbaycan qoyunçuluğu və onun inkişaf yolları. Bakı: Maarif, 1978, 84 s. 3.Q.Q.Abdullayev, M.İ.Əliyev. Heyvandarlığın əsasları. Bakı: Elm və təhsil, 2012, 312 s.

Правила кормления овцы сбалансированным кормом

С.А.Аббасова, М.А.Гасанова

Кормление овец разных пород, половых и возрастных групп проводят в соответствии с установленными нормами в зависимости от племенной ценности, физиологического состояния и уровня их продуктивности. Для балансирования, рацион составлять по минеральным веществам. А их состав включает поваренную соль, микроэлементов и др. минеральных веществ.

Ключевые слова: кормление, кормовой рацион, кормовые нормы, правила кормления

Terms of feeding sheep balanced feed

S.A.Abbasova, M.A.Hasanova

Feeding sheep of different breeds, sex and age groups is carried out in accordance with established standards, depending on the breeding value, physiological state and their level of productivity. Balancing rations for mineral substances in their composition include sodium chloride, trace elements, etc..

Keywords: feeding, feed ration, feeding rules, regulations feeding